

kolekcja ceramiki z Multanu), 8) Zbiór broni i miscellaneów. Jako zbiory osobno wydzielone i nie pokazywane w ekspozycji stałej wyróżnić należy dwa działy: 1) Numizmatyczny (zawierający bardzo bogatą kolekcję monet grecko-orientalnych, indyjskich, perskich, partyjskich, kufickich a także nowszych z terenu Indii), 2) Kolekcje wydzielone (np. niewielki zbiór grafiki). Jako zupełnie osobny dział występuje biblioteka muzealna, zawierająca bogatą fachową literaturę.

Jak widać z powyższego zestawienia Muzeum w Lahore jest typowym muzeum wielodziałowym. Ta wielodziałowość zaznacza się nie tylko w zbiorach ale też i w ekspozycji. Starano się tutaj powydzielać poszczególne działy, choć ze względu na wielkość sal, rozdzielenie okazało się niemożliwym, tak, że np. rzemiosło jest eksponowane w pomieszczeniu z przedmiotami z innych działów. Ciekawie jest przedstawione życie, stany, zajęcia a nawet pozy modlitewne (muzułmańskie) w bogatej kolekcji figurek gipsowych (malowanych). Brak tu natomiast materiałów ilustrujących kulturę materialną kraju, o ile ona nie jest w jakikolwiek sposób powiązana ze sztuką. Brak np. prostej formy topora, lecz oglądać można bogaty zbiór toporów pięknie zdobionych.

Brak tu często dokładniejszych metryk przedmiotów, co zresztą trafia się również w wielu starych muzeach europejskich. Wiele zbiorów pochodzi bowiem z darów i prywatnych kolekcji, w których zbieraczom zależało na samym oryginalnym eksponacie, a nie interesowała ich proveniencja przedmiotów. Na eksponatach jednak, jeżeli nie miejscowość, to przynajmniej teren pochodzenia jest określony.

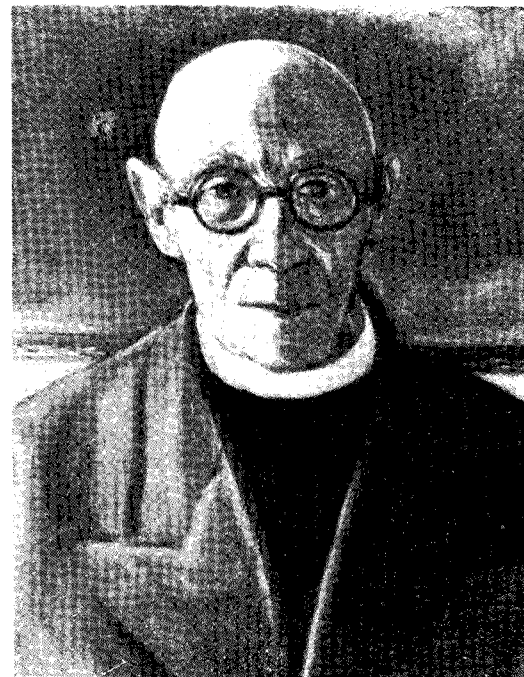
Muzeum w Lahore rozporządza swym dawnym zestawem sprzętu pomocniczego, ma duże ozdobne gabloty, olbrzymie szafy i oszklone stojaki. Trzeba przyznać, że całość aż promieniuje wiktoriańską monumentalnością i czcigodnością. Pełno tu codziennie zwiedzających, młodzieży, studentów i ludzi z miasta i ze wsi (muzeum jest zamknięte tylko w piątek). Podziwiają głównie zbiór dawnej broni i kolekcję miniatur z czasu Mogolów. Galeria jest otwarta codziennie od 10—17.

Muzeum w Lahore posiada też swoje fachowe wydawnictwo „Museums Journal of Pakistan”.

Krzysztof Wolski

K R O N I K A

WSPOMNIENIE O ETNOGRAFIE POMORSKIM KS. DOKTORZE WŁADYSŁAWIE ŁĘDZE.

Ks. dr Władysław Łęga. Portret wyk.
Wlastimil Hofman 1960 r.

W Sopocie, dnia 2 sierpnia 1960 roku, zakończył swój żywot, ceniony archeolog, historyk kultury i etnograf pomorski ks. dr Władysław Jan Łęga. Zmarły był synem ziemi pomorskiej, urodzonym 4 czerwca 1889 r. w Miranach, pow. sztumski (Dolne Powiśle), jako syn nauczyciela, pielęgnującego wspólnie z małżonką swoją tradycję narodowe, polskie. Szkołę

średnią ukończył w Rogoźnie Wielkopolskim, tam też działał w tajnej organizacji, w kółku filomatów. Studia teologiczne odbył w Pelplinie, ukończył je w 1914 roku¹.

Rozbudzone za lat chłopięcych przez ojca zainteresowania do folkloru i kultury ludowej, wzmogły się i przeszły w zamięszenie podczas studiów seminaryjnych². To też kiedy objął wikariaty w Szczuże (1914—1916) i Grucznie (1916—1918) na Kociewiu, rozpoczął gromadzenie na większą skalę materiałów etnograficznych z zakresu kultury technicznej, społecznej i duchowej miejscowego ludu.

Oprócz zajęć zawodowych i naukowych zajmował się Władysław Łęga również pracą społeczną i polityczną, współpracował w r. 1920 czynnie z Komitetem Plebiscytowym w Sztumie i agitował po wsiach polskich za powrotem Dolnego Powiśla do Macierzy.

Objawszy po uzyskaniu niepodległości Polski funkcję kapelana wojskowego w Grudziądzu (1919—1939), zabrał się z dużym zapałem do dalszego zbierania materiałów etnograficznych z Dolnego Powiśla, okolic Świecia i Ziemi Chełmińskiej i kontynuował badania zapoczątkowane już podczas I wojny światowej. Prócz badań przeprowadzanych w licznych wsiach osobiście, posługiwał się także ankietami kierowanymi do instytucji i osób prywatnych.

W latach dwudziestych zapisał się na Uniwersytet Poznański; studiował etnografię u prof. J. St. Bystronia i archeologię u prof. J. Kostrzewskiego. W r. 1928 uzyskał doktorat z zakresu archeologii na podstawie obszernej i cennej pracy pt. *Kultura Pomorza we wczesnym średniowieczu w świetle wykopalisk*. Praca ta ukazała się w druku w 1930 roku nakładem Towarzystwa Naukowego w Toruniu (672 strony) i stanowi po dzień dzisiejszy fundamentalne źródło badań nad wczesnofeudalnymi dziejami Pomorza³. Sam autor wyraził się o niej, że była najbardziej „czasożerną” pracą w jego życiu; pochlebnie ocenili ją K. Nitsch, M. Rudnicki i S. Tymieniecki.

Ks. dr Wł. Łęga był również organizatorem życia naukowego. W Grudziądzu objął funkcję honorowego kustosa Muzeum Miejskiego i Biblioteki. Powiększył skrzętnie zasoby tamtejszych zbiorów muzealnych i przyczyniał się do nowych odkryć archeologicznych. Poświęcał też sporo czasu na wygłaszanie referatów w Towarzystwie Naukowym w Toruniu, do Zarządu którego należał od r. 1923. Od r. 1925 do września 1939 prowadził redakcję kwartalnika „Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu”. Był również członkiem Komisji Archeologicznej Instytutu Bałtyckiego mieszczącego się w Toruniu, gdzie wydał w 1933 roku swoją pierwszą obszerniejszą pracę etnograficzną pt. *Ziemia Malborska — Kultura Ludowa*, niezmiernie ważną z tego powodu, iż stanowi dotychczas w literaturze fachowej jedyne studium obejmujące polską kulturę chłopską prawobrzeżnego Dolnego Powiśla⁴. Wartość tej pracy powiększa obfi-

tość materiału ilustracyjnego uzupełniającego teksty opisowe. Wymieniona pozycja stanowi do dziś niezbędne źródło informacyjne dotyczące polskiej grupy etnicznej na ongiś silnie zgermanizowanym terenie pomorskim.

W 1936 roku opublikował artykuł pt. *Działalność Instytutu Bałtyckiego w zakresie etnografii*, charakteryzujący dorobek badawczy w tym zakresie po I wojnie światowej.

Na podstawie gromadzonych pieczołowicie materiałów terenowych i archiwalnych zaczęły się mnożyć w okresie międzywojennym prace archeologiczne materiałowo-analityczne, dotyczące kultury „łżyckiej”, epoki brązowej i wczesnożelaznej Pomorza⁵.

Podczas drugiej wojny światowej dotarł ks. dr Wł. Łęga w szeregach swej jednostki wojskowej do Lwowa, gdzie ostatecznie spędził lata okupacji. Tamże strawił sporo czasu w bibliotekach na studiowaniu dokumentów pomorskich, które mu udostępniał prof. Franciszek Bujak.

Po wojnie osiedlił się znów na umiłowanym przez siebie Pomorzu — w Sopocie, i przystąpił bezzwłocznie do dalszych studiów pomoroznawczych. Owocem tego były kolejne, obszarne prace historyczne pt. *Obraz gospodarczy Pomorza Gdańskiego w XII i XIII w.* (1949) oraz *Spółczeństwo i państwo gdańsko-pomorskie w XII i XIII w.* (1956). Obie prace oparte na źródłach archiwalnych, wykopaliskowych i językowych zawierają sporo wiadomości etnograficznych i udowadniają skutecznie słowniwość Pomorza Gdańskiego.

W okresie tym nie stronił też od pracy organizacyjnej w towarzystwach naukowych. Od 1953 r. należał do Komisji Archeologicznej Gdańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki, które przetworzyło się później w Gdańskie Towarzystwo Naukowe. Pełnił też funkcję prezesa Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Archeologicznego (od 1953 r.), którego był współzałożycielem. Był też członkiem Oddziału Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Gdańsku, utworzonego w r. 1958. W tym czasie opracował publikację folklorystyczną pt. *Legends Pomorza* wydaną w Gdyni w 1958 r.

Z kolei napisał drugą większą pracę etnograficzną noszącą tytuł *Okolice Świecia — Materiały etnograficzne*, a wydaną przez Gdańskie Towarzystwo Naukowe w roku 1960. Jej ukazania się z druku autor już się nie doczekał. Praca odnosi się do skrawka terenu Pomorza Wschodniego, dotychczas prawie nie zbadanego Kociewia. Jest ona tym ważniejsza, że opisywany obszar stanowi teren przejściowy między grupami kujawskimi i kaszubskimi, a badania autora rzucają sporo światła na ustalenie granic między Kociewiakami i Borowiakami Tucholskimi⁶.

Nieco rychlej opracował Wł. Łęga trzecie obszerniejsze studium etnograficzne zatytułowane *Ziemia Chełmińska — Materiały Etnograficzne*, oddane do druku w Polskim Towarzystwie Ludoznawczym we Wrocławiu. Układem swoim jest ona zbliżona do obu poprzednio wymienionych, tak

samo dostаточно ilustrowana i dotycząca terenów Pomorza z których brak ogólnego ujęcia całokształtu kultury ludowej. Praca ta zawiera głównie wyniki badań przeprowadzonych przez autora w latach 1934—1937.

Czwartą, wyjątkowo obszerną pracę etnograficzno-archeologiczną napisaną tuż przed śmiercią stanowią *Materiały do paleoetnografii ziem polskich*. Zawiera ona materiały porównawcze kultur archeologicznych i wczesnośredniowiecznych z tradycyjną kulturą ludową nowszych czasów. Jej maszynopis przekazał autor do recenzji i druku Gdańskiemu Towarzystwu Naukowemu.

Wszystkie większe prace etnograficzne Wł. Łęgi znamionuje podobny charakter monograficzny. We wstępie daje autor obszerniejszy rys geograficzny, historyczny, demograficzny i lingwistyczny. Oprócz mniej lub więcej szczegółowych opisów całokształtu kultury omawianego obszaru, stara się on na podstawie porównań gwarowych nakreślić zasięgi etniczne danych grup. Często nawiązuje do wytworów kulturowych grup sąsiednich lub też sięga do porównań z kulturą ludową całego Pomorza Wschodniego, Ziemi Chełmińskiej, Warmii i Mazur. Lubuje się w przytaczaniu zapisków archiwalnych, poświadczających ciągłość istnienia pewnych wytworów kultury na przestrzeni dziejów. Chętnie mapuje różne zjawiska i zestawienia dane statystyczne, na podstawie, których można wnioskować o istnieniu, zmianach i rozwoju lub upadku zjawisk kulturowych w danym okresie.

Zmarły był uczonym powszechnie szanowanym. Skromny i małomówny, poświęcał oprócz zajęć zawodowych, systematycznie po kilka godzin dziennie pracy naukowej. Prowadził regularny tryb życia, zachował krzepkość fizyczną i żywotność umysłową do ostatnich niemal dni swego żywota. Stałe podkreślał potrzebę szerszych, aniżeli dotychczas badań nad złożoną wielce kulturą Pomorza. Za jego pracowity wkład nad badaniem kultury pomorskiej należy mu się serdeczne i wdzięczne wspomnienie.

Longin Malicki

Zestawienie najważniejszych prac etnogr. ks. dr Władysława Łęgi:

1. Z opowiadań ludu polskiego w Grucznie. „Gryf”, R. 6, nr 4—7.
2. Ziemia Malborska. Kultura Ludowa. Toruń 1933 (stron 256).
3. Działalność Instytutu Bałtyckiego w zakresie badań etnograficznych. Toruń 1936, (Nadbitka z tomu XXV Pamiętnika Instytutu Bałtyckiego, s. 102—112).
4. Grudziądz, dzieje i kultura. Grudziądz 1950 (stron 67).
5. Legendy Pomorza. Gdynia 1958 (stron 198).
6. Okolice Świecia. Materiały Etnograficzne. Gdańsk 1960 (stron 338).
7. Etnografia Okolic Grudziądza. Rocznik Grudziądzki. Grudziądz 1960 (s. 267—275).
8. Ziemia Chełmińska. Prace i Materiały Etnograficzne, t. XVII. Wrocław 1961 (stron 494).

9. Materiały do paleoetnografii ziem polskich (maszynopis oddany do druku w Gdańskim Towarzystwie Naukowym).
10. Obrazki z Powiśla i Warmii (w druku).

¹ Por. ks. Zygmunt Pawłowicz, Sp. Ks. Prałat dr Władysław Łęga. Miesięcznik Diecezjalny Gdański, R. IV, lipiec — sierpień 1960, s. 397.

² Por. Jan Zubrzyca, Wierny Pomorzu, „Pomorania” rozmawia z ks. dr Władysławem Łęgą. „Kaszëbë” R. IV, Nr 2 (57), Gdańsk 1960.

³ Por. Andrzej Zbierski, Pracowity żywot uczonego. Dziennik Bałtycki „Rejsy”, R. XVI, Nr 38, Gdańsk 1960.

⁴ Por. Longin Malicki, Publicystyczna działalność etnograficzna ks. dra Władysława Łęgi. „Kaszëbë” R. IV, Nr 4 (59), Gdańsk 1960.

⁵ Por. Leon Łuka, Pamięci zasłużonego badacza Pomorza. Z Odchłani wieków, R. XXVI, Z. 4, Wrocław 1960. Tenże sporządził bibliografię prac archeologicznych Wł. Łęgi, liczącą 51 pozycji.

⁶ Por. Longin Malicki, Okolice Świecia (recenzja). „Kaszëbë”, R. IV, Nr 23, Gdańsk 1960.

Dr JANINA KRAJEWSKA

(Wspomnienie pośmiertne)

Dr Janina Krajewska
Fot. E. Frankowski

Janina Krajewska niejedną raz zapewne pisała *curriculum vitae*, czyli życiorys. Oto jeden z ostatnich jaki pozostawiła u mnie w związku z akcją „zdobywania” dla niej emerytury. Akcja ta nie została uwieczniona

powodzeniem. Trudną sprawę stabilizacji dr J. Krajewskiej definitywnie rozwiązała jej śmierć. Życiorys ten przytaczam in extenso.

„Urodziłam się 4. XI. 1901 r. w Łodzi, z rodziców: Anny z Paszczyńskich i Bronisława Krajewskich. Ukończyłam 8-kl. gimnazjum Realne Żeńskie i Lucyny Siennickiej w Łodzi. Studia wyższe odbyłam na Uniwersytecie Warszawskim, studiując etnografię i archeologię. W okresie studium otrzymałam jednorazowe stypendium naukowe im. Hassewicza Wydziału Humanistycznego. Dyplom doktorski z zakresu etnografii, jako przedmiotu głównego i archeologii, jako przedmiotu pobocznego, uzyskałam na Uniwersytecie Poznańskim u Prof. dr E. Frankowskiego (w tym czasie Uniw. Warszawski nie posiadał odpowiedniej katedry), u którego byłam przez rok asystentką t.j. do ukończenia studiów.

Praktykę muzealną odbyłam w Muzeum Etnograficznym w Warszawie. Następnie pracowałam w Miejskim Muzeum Etnograficznym w Łodzi na pracach zleconych. W 1932 r. przenoszę się do Gdyni, gdzie organizuję Muzeum Miejskie z działami: etnograficznym, archeologicznym i historii rozwoju Gdyni. W Muzeum tym pracuję na stanowisku Kierownika od 1. IV. 1934 r. do zajęcia Gdyni przez Niemców.

Z Gdyni zostałam wysiedlona w listopadzie 1939 r., więc zamieszkałam w Łodzi, gdzie byłam wyrzucona powtórnie z mieszkania przez Niemców, udałam się po tych represjach w kwietniu 1940 r. do Warszawy. Po powstaniu warszawskim zamieszkałam początkowo pod Jeżowem a następnie na Podhalu.

Po wojnie od 20. IV. 1945 r. do 30. XI. 1954 r. pracowałam w Muzeum Etnograficznym w Łodzi na stanowisku Dyrektora. Ze stanowiska tego zostałam zwolniona przez Centralny Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki.

W 1948 r. przez jeden semestr prowadziłam wykłady i ćwiczenia w Wyższej Szkole Gospodarstwa Wiejskiego z zakresu etnografii. Przerwa nastąpiła z powodu zmiany kierunku studiów Uczelni.

W 1950/51 r. prowadziłam wykłady i ćwiczenia z zakresu muzeologii na Uniwersytecie Łódzkim.

W roku 1957 pobierałam stypendium z PAN w kwocie zł. 600 miesięcznie, w 1958 r. w kwocie 650 zł miesięcznie (dopisane ręcznie) z Działu I.

Etatu w IHKM nie otrzymałam pomimo starań w Instytucie i u Prezesa PAN. Należę do Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, jak również jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Religioznawczego (również członkiem Zarządu), od 1958 do S. A. i W. Obecnie rozpocząłam pisać cykl artykułów do „Argumentów”, także w przygotowaniu do Euhemera.

(—) Dr Janina Krajewska

Odczytując te krótkie i suche dane, uprzytomniłam sobie dopiero, że choć znaliśmy się od 1925 r., mało nawzajem wiedzieliśmy o sobie. Nie

przekraczałyśmy granicę „koleżanek ze studiów”. Zrazu dzieliła nas różnica lat i studiów, później rozdzieliło nas życie, choć spotykaliśmy się nadal. Rozmowy dotyczyły najczęściej takiego czy innego zagadnienia z naszej specjalności, muzealnictwa, literatury naukowej, krajoznawstwa i to chyba wszystko. Rozmów intymniejszych nie prowadziłyśmy, nie były nam potrzebne. Dlatego pełna charakterystyka osobowości Krajewskiej, głębsza ocena jej działalności przekracza właściwie moje możliwości. Do życiorysu, jaki pozostawiła dorzucić mogę tylko kilka szczegółów.

Może się mylę, ale nawet najbliższa rodzina, nawet matka, którą Janina Krajewska bardzo kochała, nie zdawała sobie w pełni sprawy z dramatu jej życia. Zaczął się on we wczesnym dzieciństwie po przebyciu ospy, która to choroba zostawiła trwałe ślady. Był to temat starannie omijany przez nas. Znaki po ospie, to nie kalectwo, ale skaza zwłaszcza dla kobiety młodej, obdarzonej żywym temperamentem. Raz tylko, niedługo przed śmiercią, kiedy po raz ostatni przebywała u mnie kilka tygodni, wspominała o tym. Na tym tle od wczesnej młodości kształtował się u Krajewskiej kompleks urazów. Może gdyby, ktoś zadał sobie trud zwalczania ich, nie byłyby tak bardzo zaciążyły nad całokształtem jej życia.

W tym czasie, kiedy poznałam dr Janinę Krajewską, była już od lat słuchaczką sinologii u Bogdana Rychtera, czy Richtera na Uniwersytecie Warszawskim. Pracowita, energiczna, żywa, pochłonięta studiami, nie brała czynnego udziału w życiu społecznym. Nie stanowiła zresztą w tym względzie wyjątku. Życiu towarzyskiemu udzielała się z umiarem. Była raczej zamknięta w sobie, już wtedy nie ufała zbyt wielu ludziom, nie wierzyła w ich życzliwość. W r. 1926, czy 1927, z powodów, których dzisiaj już nie przypominam sobie, Krajewska przerzuciła się na etnografię polską. Pod kierunkiem prof. E. Frankowskiego zaczęła zbierać materiały do pracy doktorskiej pt. „Mleko w wierzeniach i obrzędach ludu polskiego”. Jednocześnie chodziła na seminarium z archeologii polskiej i tu napisała pracę pt. *Zabytki z cmentarzyska popielnicowego w Nietulisku Dużym, pow. opatowskiego*. Praca ta drukowana była w Światowidzie. T. XIII. TNW. 1929.

Wraz z E. Frankowskim przeniosła się do Poznania, gdzie przez rok pełniła obowiązki asystentki. Tam też zrobiła doktorat na podstawie wyżej wymienionej pracy, jako przedmiot poboczny mając archeologię. Po doktoracie wyjechała Krajewska do Łodzi, gdzie przez pewien czas pracowała w tamtejszym świeżo powstałym Muzeum. Prowadziła wtedy kilkakrotnie badania terenowe na cmentarzyskach łużyckich w Sierpowie, Błoniu i Zabokrzekach. Materiał ten został później opublikowany, jak wynika z bibliografii. Dołączyła ją do wyżej wspomnianego życiorysu doprowadzając do roku 1953. Te prace materiałowe są rzeczowe i zupełnie nie odbiegają od innych prac tego typu publikowanych przed wojną.

Monografia stanowiąca pracę doktorską nie została opublikowana, mimo że wielokrotnie wracała na warsztat autorski. Dr Krajewska mając raczej umysłowość analityczną nie zdołała tego szerokiego zagadnienia ująć syntecznie. Umiała jednak szperać i na pewno znalazła wiele ciekawego materiału. W pracę tę włożyła bardzo wiele energii, poświęcenia i czasu. Nie jestem etnografem, nie znam bliżej tej roboty, wydaje mi się jednak że wartoby ją było opublikować, choćby na powielaczu, jako zbiór materiału, dziś napewno już unikatowego. Trudności, jakie wiązały się z tą pracą wielokrotnie jak mówiłam, przedstawianą i wielokrotnie poprawianą, stały się podstawą jeszcze jednego głębokiego urazu, toteż nieraz z goryczą mówiła, że jej zawsze ktoś staje na drodze, że ktoś jej zawsze podkłada kłody pod nogi.

W kwietniu 1934 r. objęła dr J. Krajewska kierownictwo nowopowstałego Muzeum Miejskiego w Gdyni z działami: etnograficznym, archeologicznym i historii rozwoju miasta Gdyni. W Muzeum tym pełniła zrazu wszystkie funkcje od kierownika do woźnego włącznie, gdyż o etaty nie było wtedy łatwo. Był to chyba najlepszy, najjaśniejszy i najpełniejszy okres jej życia. Pełna zapału biegła po niewielkich, ale ze smakiem urządzonych salkach Muzeum, ustawicznie zmieniając i udoskonalając ekspozycję zbiorów, które rosły dzięki jej osobistym wysiłkom. Nadmiar obowiązków wyzwał w niej nowe zapasy energii. Jeździła w teren w poszukiwaniu eksponatów etnograficznych, prowadziła badania wykopaliskowe. Opublikowała w tym czasie kilka prac, wyjeżdżała kilkakrotnie zagranicę, np. do Szwecji. Nie była to zresztą jej pierwsza podróż zagranicę, gdyż już w czasie studiów była w Czechosłowacji i Austrii. Jej też wyłączną zasługą był fakt, że Muzeum Gdynskie wysuwało się na czoło prowincjonalnych muzeów, jako wzór nowoczesnej, naukowej ekspozycji, nie mówiąc już o tym iż było dokumentem polskości tego regionu. I tych jej zasług, jakie położyła dla muzealnictwa polskiego nie powinno się ani umniejszać, ani pomijać milczeniem. W tym też okresie swego życia była znacznie spokojniejsza i pogodniejsza, niż w czasie studiów.

Niestety wybuch II-ej wojny światowej pociągnął za sobą zniszczenie Muzeum Gdynskiego. Krajewska wraz z rodziną przeniosła się do Warszawy, gdzie przebywała aż do wybuchu powstania. Zniosła dobrze trudny okres okupacji, pracując czas jakiś jako urzędniczka w prywatnym biurze. Odsunięta od swego właściwego warsztatu pracy dużo czytała, kontaktowała się również z E. Frankowskim. St. Poniatowskim, aż do czasu aresztowania tego ostatniego. W tym czasie widywałam ją stale.

Już w kwietniu 1945 r. objęła stanowisko Dyrektora Łódzkiego Muzeum Etnograficznego i na tym stanowisku pozostawała przez lat 9, do momentu zwolnienia jej przez Centralny Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki (pismem z dn. 10 sierpnia 1954). Pierwsze lata pracy dr Krajewskiej na nowej placówce były b. płodne. Rozwinęła

kilka działów zupełnie nowych w Muzeum, prowadziła badania terenowe. Urządziła wystawę objazdową, zainicjowała wydawnictwo, nakręciła dwa, czy trzy zupełnie ciekawie zrobione filmy dokumentarne (z zakresu garn-carstwa — jeden, drugi bodaj z zakresu tkactwa); współpracowała ponadto czynnie z Polskim Towarzystwem Ludoznawczym i przez pewien czas była członkiem Zarządu Głównego.

Od momentu zwolnienia zaczyna się dla Krajewskiej istna „Droga Kalwarii” zakończona niespodzianie chorobą i śmiercią w dniu 11 listopada 1960 r. Wprawdzie z listu K. Jażdżewskiego, który pisał do jej rodziny, a który odnalazłam w jej papierach widać, że proponowano jej posadę kierownika Muzeum w Lublinie, a ona jej przyjąć nie chciała. Nie zmienia to jednak faktu iż przez lata tułała się po urzędach, po gabinetach dyrektorskich Łodzi i Warszawy, pozbawiona warsztatu pracy. Nie znalazło się nawet zabezpieczenie emerytalne, któreby jakoś unormowało jej życie.

Jest to bolesny, a trudny do zrozumienia fakt, że pracownik, który przez długie lata był uznany za wykwalifikowaną siłę, który przez długie lata pracował twórczo i owocnie, nagle stał się niepotrzebny.

Nie pomogło dwuletnie stypendium, jakie dr J. Krajewska otrzymywała z Wydziału Nauk Społecznych PAN. Nie pomogły zaliczki na opracowanie zeszytów do „Atlasu Polskich strojów Ludowych”. Jeden z tych zeszytów wyszedł z druku, drugiego nie zdążyła skończyć. Nie pomogło sporadyczne drukowanie artykułów religioznawczych w „Argumentach”, które spotkały się z uznaniem czytelników. Gehenna rosła, pogłębiała się i stopniowo przeobrażała się w nędzę tym smutniejszą, że starannie ukrywaną. Narastał coraz mocniejszy żal do losu, że tak została pokrzywdzona. Narastały też urazy psychiczne.

Zmarła w zupełnym osamotnieniu, tak jak żyła w latach ostatnich.

Może teraz, gdy minęła pierwsza rocznica jej śmierci udałoby się zebrać fundusz, który stałby się podstawą stypendium Jej imienia dla słuchacza etnografii polskiej znajdującego się w szczególnie ciężkich warunkach bytowania. Byłby to choć skromny dowód pośmiertnego uznania jej zasług dla kultury polskiej.

Janina Rosen-Przeworska

BIBLIOGRAFIA

prac dr Janiny Krajewskiej:

Boże Narodzenie u ludu polskiego. „Bluszcz”, Nr 52. 1926.

Zapusty u ludu polskiego. „Bluszcz” Nr 9. 1927.

Wielkanoc u ludu polskiego. „Kobieta Współczesna”. Ilustrowany Tygodnik Społeczno-Literacki. Nr 3. 1927.

- Zwyczaje Świętojańskie u ludu polskiego. „Kobieta Współczesna” Tygodnik Społeczno-Literacki, Nr 13, 1927.
- Konik Zwierzyniecki. „Kobieta Współczesna”. Ilustrowany Tygodnik Społeczno-Literacki, Nr 3, 1927.
- Kult zwierząt i ptaków w Chinach. „Sztuka i Praca”. Dwutygodnik poświęcony sprawom sztuki i kultury. Zeszyt 10—12. T. I, 1928.
- Maski zapustne w Polsce. Dziennik Poznański, 1930.
- Legends wigilijne w Polsce. „Głos Robotniczy”, organ PPR w Łodzi, 1945.
- Nigdy do zguby nie przyjdą Kaszubi. „Ziemia”, organ Tow. Kraj.-Tur, 1956.
- Zabytki z cmentarzyska popielnicowego w Nietulisku Dużym, pow. opatowskiego. „Światowid”, T. XIII. Towarzystwo Naukowe Warszawskie, 1929.
- Cmentarzyska łużyckie z epoki brązu w pow. łączyckim: Sierpów, Błonie i Zabokrzeki. Wiadomości Ludoznawcze, 1932.
- Notatki: Dmuchacz i Pobrzakacz. „Jantar” — Wydawnictwo Instytutu Bałtyckiego, 1937.
- Miscellanea: Bläser und Schellenstock. „Acta Ethnologica” w Stockholmie, 1938. Uwaga: powtórzone notatki z Jantaru.
- Kropielnice na Kaszubach z końca XIX. i początku XX wieku. „Jantar” organ Instytutu Bałtyckiego, 1938.
- Dr J. Krajewska przedstawiła własną pracę pt. Ceramika kaszubska z w. XIX. i początku w. XX. Odbicie ze sprawozdań Polskiej Akademii Umiejętności. Tom LII (1951, nr 2, str. 149), 1951.
- Katalog Garncarstwa Ludowego woj. rzeszowskiego. Wydawnictwo Muzeum Etnograficznego w Łodzi. Str. 81. Ilustr. 128. Tab. 4. Prace i Materiały. Wydawnictwo PTL, 1952.
- Plecionki ze słomy. Z inwentarzy muzealnych (Muzeum Etnograficzne w Łodzi). Prace i Materiały. Wydawnictwo PTL, 1951.
- Strój opoczyński. Atlas Polskich Strojów Ludowych. Wydawnictwo PTL, 1956.
- Hafty opoczyńskie. W monografii pow. opoczyńskiego dla PIS. Nie publikowane.
- Ceramika Kaszubska z końca XIX. i początku XX. wieku. W druku w Polskiej Sztuce Ludowej, 1958.
- Monografia: Mleko w wierzeniach i w obrzędach ludu polskiego. Nie publikowana.
- Recenzja pracy B. Stelmachowskiej pt. „Sztuka Ludowa na Kaszubach”. „Jantar” Wydawnictwo Instytutu Bałtyckiego, 1937.
- Przewodnik po Wystawie Objazdowej Muzeum Etnograficznego w Łodzi pt. „Naczynie w Kulturach Ludowych”. Wydawnictwo Muzeum Etnograficznego w Łodzi, 1952.

Sprawozdanie

Z XXXV WALNEGO ZGROMADZENIA POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOZNAWCZEGO

z dnia 2. września 1960 r. w Szczecinie (Zamek).

Przewodniczy: Prof. dr Tadeusz Seweryn — Prezes PTL oraz Prof. dr Kazimiera Zawistowicz-Adamska V-Prezes PTL, protokołuje Zenon Jankowski i Teresa Kulik (na podstawie protokołu ramowego i zapisu magnetofonowego).

Porządek obrad:

- I. Uroczystości Jubileuszowe z okazji XV-lecia i LXV-lecia Towarzystwa — godz. 11,30.
 - Otwarcie XXXV WZ. Przemówienie inauguracyjne.
 - Powołanie Prezydium.
 - Uchwalenie porządku obrad.
 - Referat: „Polskie Towarzystwo Ludoznawcze w latach 1945—1960” — prof. dr Tadeusz Seweryn.
 - Wręczenie odznaczeń i nagród zasłużonym działaczom i członkom Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego.
 - Przemówienia gości, przedstawicieli władz i towarzystw naukowych.

II. Część organizacyjna — godzina 17-ta.

- Zagajenie, wybór komisji wnioskowej.
- Odczytanie i przyjęcie protokołu z XXXIV Walnego Zgromadzenia, odbytego w roku 1959 w Olsztynie.
- Referat „Prace Polskiego Tow. Ludoznawczego w latach 1960—1961” Prof. dr Józef Gajek.
- Sprawozdanie Głównej Komisji Rewizyjnej — poseł na Sejm PRL Łukasz Kumor, przewodniczący Komisji Rewizyjnej.
- Dyskusja.
- Zatwierdzenie preliminarza i planu na rok 1960 i 1961.
- Poprawki do Statutu PTL — prof. dr Fr. Wokroj.
- Wnioski i uchwały.
- Zamknięcie XXXV Walnego Zgromadzenia.

W imieniu Komitetu Organizacyjnego XXXV Walnego Zgromadzenia i Międzynarodowej Konferencji Pomoroznawczej zagał obrady dyr. Stanisław Badoń, prezes Oddziału Szczecińskiego PTL. Powitawszy przybyłych uczestników, gości oraz przedstawicieli władz, poprosił o przewodnictwo Prezesa PTL, prof. dr Tadeusza Seweryna, który dokonał oficjalnego otwarcia Walnego Zgromadzenia. Do Prezydium weszli:

Przedstawiciel PAN — prof. dr Kazimierz Majewski. Sekretarz PW PZPR w Szczecinie: Stanisław Siewierski. Sekretarz KW ZSL w Szczecinie Julian Ławiński. Kierownik Wydz. Kultury PWRN red. Jerzy Krygier. Sekretarz Rady Naczelnej TRZZ dr Czesław Pili-chowski. V-Prezes Zarządu Wojewódzkiego TRZZ w Szczecinie mgr Władysław Filipowiak. Dyrektor Instytutu Zachodniego, Prof. dr Gerard Labuda.

Przedstawiciele gości zagranicznych: Prof. dr Christo Vakarelski — Bułgaria. Prof. dr Dymitr Krandżalow — Czechosłowacja. Mgr Duszan Drljacz — Jugosławia. Prof. dr Günther Heidorn — NRD. Prof. dr Wiktor Falkenhan — Berlin Zachodni.

Członkowie Polskiej Akademii Nauk: prof. dr Włodzimierz Antoniewicz, prof. dr Jan Czekanowski, prof. dr Witold Doroszewski, prof. dr Julian Krzyżanowski, prof. dr Tadeusz Lehr-Spławiński.

Członkowie Prezydium i Zarządu Głównego PTL: prof. dr Kazimiera Zawistowicz-Adamska, prof. dr Józef Gajek, prof. dr Józef Burszta, dr Bolesław Garyga, prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa, dr Tadeusz Wróblewski, przewodniczący Oddziału Zach. Pomorskiego PTL: Dyr. Stanisław Badoń.

Po powołaniu Prezydium, przewodnictwo obrad objęła prof. dr Kazimiera Zawistowicz-Adamska. Porządek obrad został przyjęty jednomyślnie. Referat inauguracyjny „Polskie Towarzystwo Ludoznawcze w latach 1945—1960” wygłosił Prezes PTL prof. dr Tadeusz Seweryn. Referat przerywano i zakończono burzliwymi oklaskami. Jednocześnie przyjęto uchwałę o nadaniu odznak pamiątkowych i dyplomów honorowych następującym zasłużonym członkom PTL, za *nieprzerwaną pracę w latach 1945—1960*. Odznaki otrzymali: Prof. dr K. Zawistowicz-Adamska, Prof. dr Jan Czekanowski, Prof. dr Kazimierz Dobrowolski, dr Tadeusz Delimat, Prof. dr Józef Gajek, dr Olga Gajkowa, mgr Bolesław Kuźmicz, mgr Kazimierz Pietkiewicz, prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa, prof. dr Tadeusz Seweryn, mgr Maria Suboczowa, prof. dr Franciszek Wokrój, Prof. Tadeusz Zyglar. Wręczanie odznak i dyplomów każdorazowo przerywane było burzliwymi oklaskami.

W imieniu odznaczonych zabrał głos Prof. dr Józef Gajek. Następnie na wniosek dr Józefa Gajka zebrani przyjęli jednomyślnie burzliwymi oklaskami następującą uchwałę:

W związku z obchodem uroczystości LXV-lecia i XV-lecia Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Polsce Ludowej — Zarząd Główny postanowił na zebraniu plenarnym w dniu 2. VI. 1960. z okazji XXXV WZ

w Szczecinie, nadać swojemu Seniorowi Panu Profesorowi dr Janowi Czekanowskiemu — członkowi Prezydium PTL w latach 1913—1960.

tytuł CZŁONKA HONOROWEGO.

Prof. Zawistowicz-Adamska podała do wiadomości uchwałę o przyznaniu przez Zarząd Główny nagród pracownikom PTL: Jankowskiemu, Kuźmiczowi oraz Gajewskiemu. Prof. T. Seweryn podał do wiadomości, iż w 1960 r. władze państwowe przyznały nagrody naukowe następującym członkom PTL: Prof. dr K. Zawistowicz-Adamskiej, Prof. dr M. Znamierowskiej-Prüfferowej, mgr Neumanowej z Sieradza, mgr Bogusławowi Kowalecowi z Łodzi oraz mgr Henrykowi Dworakiewiczowi. Zebrani oklaskami przyjęli powyższe do wiadomości.

W dalszym punkcie obrad przemówienia okolicznościowe wygłosili: prof. dr Christo Vakarelski — w imieniu etnografów Bułgarii, Duszan Drljacz — w imieniu etnografów Jugosławii, prof. dr Dymitr Krandżalow w imieniu etnografów Czechosłowacji, rektor prof. dr Günther Heidorn w imieniu nauki Niemieckiej Republiki Demokratycznej i Uniwersytetu w Rostocku, prof. dr Kazimierz Majewski w imieniu Polskiej Akademii Nauk, prof. dr Gerard Labuda w imieniu wszystkich instytutów naukowych, działających na Ziemiach Zachodnich i Północnych, dr Czesław Pili-chowski w imieniu Rady Naczelnej TRZZ, Wacław Fijałkowski w imieniu TRZZ w Koszalinie oraz przedstawiciele Towarzystw Naukowych w Gdańsku i Toruniu.

Następnie odczytano nadesłane listy i telegramy gratulacyjne, od Tadeusza Galińskiego — Ministra Kultury i Sztuki i Wacława Tułodzieckiego — Ministra Oświaty, od Prof. dr H. Jabłońskiego, Sekretarza Naukowego Polskiej Akademii Nauk, Prof. dr W. Henzla — Dyrektora Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN, Prof. dr K. Wyki Dyrektora Instytutu Badań Literackich, prof. dr A. Gieysztorę, prof. dr S. Grzybowski — Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Na tym uroczystości jubileuszowe — o godz. 14,30 zostały zamknięte.

Po zakończeniu większość zebranych wzięła udział w otwarciu wystawy sztuki ludowej Pomorza Zachodniego, zorganizowanej przez Wydział Kultury Prez. WRN w Szczecinie, Oddział Zachodnio-Pomorski PTL i Zarząd Wojewódzki Związku Młodzieży Wiejskiej w Szczecinie.

Cz. II. ORGANIZACYJNA

W obradach popołudniowych uczczono pamięć zmarłych członków PTL: Ks. dr Władysława Łęgi, prof. Leona Halbana i prof. Leopolda Węgrzynowicza. Na wniosek dr L. Malickiego dokonano wyboru komisji wnioskowej w składzie: prof. Burszta, mgr Pietkiewicz, mgr Suboczowa.

Na wniosek prof. dr J. Gajka dokonano wyboru komisji regulaminowej w składzie: dr Kwaśniewski, mgr Jankowski, mgr Kamocki.

Na wniosek mgra P. Kaleciaka dokonano wyboru komisji skrutacyjnej w składzie: mgr Kuźmicz, mgr Świrko, mgr Ciesielski, poczem dr Olga Gajkowska odczytała protokół z XXXIV Zjazdu w Olsztynie. Został on przyjęty jednomyślnie.

Referat *Prace PTL w latach 1960 i 1961* wygłosił Sekretarz Generalny PTL, prof. dr Józef Gajek.

Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej przedstawił Przewodniczący K. R. — poseł na Sejm PRL — Łukasz Kumor.

W dalszym ciągu obrad złożyły sprawozdanie ze swej działalności Oddziały PTL: Białostocki, Gdański, Katowicki, Kielecki, Krakowski, Limanowski, Lubelski, Łódzki, Olsztyński, Opolski, Poznański, Toruński, Zakopiański.

Preliminarz na rok 1960 i 1961 przedstawił skarbnik PTL dr T. Wróblewski. Preliminarz na rok 1961 przewiduje: subwencję PAN 1 500 000 zł oraz dochody inne 350 000 zł. Rozchody obejmują kwotę 1 114 000 zł na produkcję wydawniczą, oraz prace naukowe i popularyzacyjne. Preliminarz nie obejmuje subwencji i wydatków związanych z reedycją Kolberga. Preliminarz budżetowy na 1960 i 1961 r. został przyjęty w głosowaniu jednomyślnie. W dyskusji nad planem pracy i preliminarzem zabierali głos: prof. Wokroj, prof. Prüfferowa — w sprawie dotowania Oddziałów przez Zarząd Główny, mgr A. Dobrowolska (w sprawie finansowania Oddziałów przez Wojewódzkie Rady Narodowe), prof. Gajek w sprawie badań terenowych, prowadzonych przez PTL, dr A. Dobrowolska w sprawie decentralizacji pracy PTL, dyr. W. Babinicz o polityce kulturalnej PTL, o konieczności szerszej dyskusji na Walnych Zgromadzeniach, o uproszczeniu i ograniczeniu sprawozdawczości, o sprawie decentralizacji pracy Oddziałów, o konieczności współpracy z Komitetem Kultury Współczesnej PAN, o konieczności dotowania Oddziałów, Jan Zaremba — o sprawozdaniu Komisji rewizyjnej. Prof. dr Gajek odpowiadając dyskutantom zgadza się co do konieczności decentralizacji, dotowania oddziałów i konieczności lepszej organizacji Walnych Zgromadzeń.

Poprawki.

Poprawki do Statutu zreferował prof. dr F. Wokroj, członek Komisji Statutowej. Poprawki i uzupełnienia proponowane przez Komisję Statutową PTL dokonane w dniach 23—30. V. 1960 r. na XXXV Walne Zgromadzenie w Szczecinie:

- par. 1. Towarzystwo... (zamiast pierwsze słowo „Stowarzyszenie”).
- par. 5. Towarzystwo może posiadać własną oznakę organizacyjną po słowie lub” Oddział w (... w ostat. ustępie).
- par. 7. pt. c) wiedzy o konieczności ochrony i konserwacji zabytków etnograficznych (po słowie pierwszym „rozpowszechniania”) ... a dalej „i popularyzowanie zebranych...”.

- par. 7. pkt. g) organizowanie wystaw stałych lub objazdowych etnograficznych (w ust. ostatnim po słowie, organizacjach społecznych”).
- par. 9. ust. 2-gi Oddziału T-wa (po słowie: do ... Oddz. T-wa ust. 3-ci: Oddziału i Zarząd Główny (po słowach: zatwierdza Zarząd). ust. 4-ty dodatkowy: po dotychczasowym ostatnim „deklaracje” (dodać) Członkami Towarzystwa mogą być obywatele państw obcych, za zgodą Zarządu Głównego.
- par. 11. ust. 1-szy: i Zarząd Główny (po słowie: Zarz. Oddziału).
- par. 22. względnie lub w razie ich nieobecności inna osoba wybrana przez Walne Zgromadzenie (po słowach: przez Zarząd Główny).
- par. 23. pkt. f) i ich odwołań do orzeczeń Sądu Koleżeńskiego (po słowach w wierszu drugim: wniosków członków).
- par. 29. — 18 członków i 3 zastępców... (po słowach wiersz 1-szy „sekretarza generalnego”).
- par. 33. pkt. c) (powoływanie) zamiast „mianowanie”.
- par. 33. pkt. c) wiersz 2-gi przyjmowanie (przed słowem „skreślenie”).
- par. 36. ust. 2-gi: wiersz 2-gi: Przewodniczący Komisji Rewizyjnej ma prawo brania udziału w posiedzeniach Zarządu Gł. bez prawa głosowania (po słowach „i sekretarza”).
- par. 37. ust. 1-szy: całokształtu działalności Zarządu Głównego (po słowach: „należy kontrola”). pkt a) kontrola stanu agend Towarzystwa jak sekretariat, biblioteka, redakcji wydawnictw, archiwum, magazyn... (po słowach „dokumentów rachunkowych Towarzystwa”).
- par. 53. zgodnie z obowiązującymi przepisami (po słowach „prowadzi księgowość”).

W dyskusji nad poprawkami głos zabrali: dyr. W. Babinicz, proponuje przegłosowanie poprawek *en bloc*, mgr B. Kuźmicz, proponuje zdjęcie z porządku obrad pkt. poprawek ze względów formalnych, motywując swój wniosek tym, że poprawki nie zostały na czas rozesłane. Z kolei Sekretarz Generalny i członkowie Prezydium stwierdzają, iż nie odpowiada to rzeczywistości, gdyż poprawki statutowe zostały powielone i rozesłane do wszystkich Oddziałów PTL, na co Zarząd ma dowód w postaci pisma mgr Kuźmicza, zawierającego wiadomość o otrzymaniu przez niego przesyłki z poprawkami i przekazaniu jej oddziałowi Warszawskiemu. Mgr Jankowski odczytał fragment wymienionego pisma mgr Kuźmicza. Wobec tego stanu rzeczy Przewodnicząca prof. Adamska podaje poprawki statutowe pod głosowanie. Poprawki zostały przyjęte w całości przy 1 głosie przeciw i 2 głosach wstrzymujących się. Komisja wnioskowa przedstawiła następujące wnioski:

1. Traktowanie sprawy reedycji dzieł Kolberga jako pierwszoplanowej,
2. o zwołanie w najbliższych latach WZ w Opolu,
3. o powołanie Oddziału PTL w Łańcucie,
4. o powołanie Oddziału PTL w Radomiu,

5. o pozostawienie na Walnym Zgromadzeniu przynajmniej pół dnia na dyskusję nad całokształtem prac PTL,
6. o konieczności zwoływania Walnego Zgromadzenia w połowie września,
7. o finansowanie w pierwszym rzędzie badań prowadzonych przez Oddziały, (które znajdują wyraz w publikacjach),
8. o rozsyłanie Oddziałom wykazu nabytków biblioteki PTL,
9. o zwołanie następnych Walnych Zgromadzeń po Białymstoku w Łańcucie, w Kielcach, Mszanie Dolnej i Opolu.

Na wniosek prof. Seweryna przyznano mgr Z. Jankowskiemu odznakę i dyplom honorowy za pracę nad zorganizowaniem XXXV Walnego Zgromadzenia i Międzynarodowej Konferencji Pomoroznawczej w 1960 r. w Szczecinie. Uchwalono również wysłać specjalne podziękowanie dla członków Komitetu Organizacyjnego XXXV Walnego Zgromadzenia.

Postanowiono wysłać specjalne telegramy do Rady Państwa, Rady Ministrów, Prezydium PAN, Przewodniczącego WRN w Szczecinie i Koszalinie.

O godzinie 20,00 prof. dr Tadeusz Seweryn zamknął XXXV Walne Zgromadzenie.

Protokółowali:

Zenon Jankowski i Teresa Kulik

LISTA UCZESTNIKÓW XXXV WALNEGO ZGROMADZENIA POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOZNAWCZEGO I MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI POMORZOZNAWCZEJ.

Kazimierz Adamczyk, Kazimiera Zawistowicz-Adamska, Włodzimierz Antoniewicz, Kalina Antonowicz, Anna Apanowicz, Aleksander Arendt, Witold Armon, Helena Babinicz, Waldemar Babinicz, Leon Bobiński, Stanisław Badoń, Władysław Balicki, Anna Basara, Jan Basara, Willi Bastian (NRD), Zdzisław Batorowicz, Henryk Batowski, Barbara Bazielić, Barbara Bazińska, Roman Bielański, Wiesław Bieńkowski, Stanisław Błaszczuk, Józefa Bednarowska, Janusz Bohdanowicz, Wanda Brajerska, Jan Brankart (NRD), Benon Branberk, Eugeniusz Buczak, Roman Buczak, Maria Lachowska-Bujak, Józef Burszta, Maria Brzeska, Maria Cabalska, Barbara Szydłowska-Ceglów, Bożena Chmielewska, Halina Chmielewska, Stanisław Chmielewski, Helena Chojnacka, Kazimiera Chojnacka, Irena Chruścielowa, Zofia Chrzanowska, Józef Chrzaszczński, Irena Chulecka, Józef Chudek, Zygmunt Ciesielski, Eugeniusz Cnotliwy, Maria Czapkiewicz, Ewa Czarnecka, Alina Czarnecka, Bohdan Czarnecki, Anna Czekanowska, Jan Czekanowski, Janina Cygańska, Wanda Dąbrowska, Maria Dębińska, Tadeusz Delimat, Stefan Deptuszewski, Janusz Deresiewicz, Agnieszka Dobrowolska, Aleksandra Dobrowolska, Stanisław Dominiczak, Bogdan Dopierała, Witold Doroszewski, Bogusław Drewniak, Duszan Drliacza (Jugosławia), Wanda Drozdowska, Józefa Dudkiewicz, Zygmunt Dulczewski, Janina Dydowiczowa, Wiktor Falkenhahn (Berlin), Adelaida Falkowska, Joahim Falkowski, Wanda Feldman, Wiktor

Fenrych, Gracjan Fijałkowski, Władysław Filipowiak, Ryszard Fitz, Feliks Fornalczyk, Bogdan Frankiewicz, Maria Fryczowa, Józef Gajek, Olga Gajkowska, Stanisław Gajewski, Władysław Garczyński, Władysław Jeż-Jarecki, Bolesław Garyga, Halina Goszczyńska, Antoni Gietek, Janina Gliszczyńska, Marian Gondzik, Wanda Gondzik, Jerzy Grocholski, Paweł Groth, Józef Guranowski, Lutosława Hajnówna, Doris Hammer (NRD), Alicja Hamling, Feliks Haska, Kwiryna Handke, Günther Heidorn (NRD), Tamara Heidorn (NRD), Zbigniew Heliński, Fiedhelm Hinze (NRD), Charlotte Hirsch (NRD), Roman Hirsch, Kazimierz Hohenauer, Alicja Fucikowa-Hola (CSRS), Bohdan Horbaczewski, Maria Hudymowa, Antoni Huebner, Jadwiga Huebner, Janina Huppenthalowa, S. N. Ivanow (ZSRR), Anna Jachnina, Bernard Janik, Hanna Białęcka-Jankowska, Jan Jankowski, Władysław Jankowski, Zenon Jankowski, Henryk Janocha, Zbigniew Jasiewicz, Bronisława Jaworska, Barbara Jasińska, Aleksander Jaźwiński, Jaromir Jech (CSRS), Maria Jeżowa, Alicja Gerlach-Josewicz, Konstanty Judenko, Józef Jurek, Witalis Jurkiewicz, Zdzisław Kaczmarczyk, Tadeusz Kaczmarek, Johannes Kalisch (NRD), Ireneusz Gwido-Kamiński, Janina Kamińska, Janusz Kamocki, Helena Kapeliś, Helena Karpińska, Jan Kedrowski, Henryka Klechówna, Krystyna Klęsk, Jan Tadeusz Klik, Franciszek Klonowski, Anna Klub, Henryk Knie, Jan Kocik, Jadwiga Komorowska, Janina Kościów, Józef Kostrzewski, Władysław Kowalenko, Józef Kozłowski, Tadeusz Kraszewski, Dymitr Krandżałow (CSRS), Henryka Królikowska, Manfred Krüger (NRD), Mieczysław Krzosa, Jerzy Krygier, Marian Krzyślak, Julian Krzyżanowski, Stanisław Krzywicki, Kazimierz Kubik, Jadwiga Kucharska, Ryszard Kukier, Teresa Kulik, Łukasz Kumor, Anna Zambrzycka-Kunachowicz, Antoni Kunysz, Ludwik Kunz (CSRS), Władysław Kupiszewski, Władysław Kuraszkiewicz, Bolesław Kuźmicz, Janina Kuźmicz, Władysław Kwaśniewicz, Maria Trawińska-Kwaśniewska, Krzysztof Kwaśniewski, Andrzej Kwilecki, Izabella Ułaszyn-Kwilecka, Stefan Kwilecki, Gerard Labuda, Mikołaj Latuch, Irena Lech, Andrzej Lechnicki, Lech Leciejewicz, Henryk Lesiński, Władysław Lewandowski, Anna Kowalska-Lewicka, Janina Lorenc, Eva Lesesova (CSRS), Ludwik Lesos (CSRS), Tadeusz Łastowiecki, Teresa Łaszczevska, Julian Ławiński, Irena Łopuszańska, Bolesław Łopuszański, Witold Łukasiewicz, Joachim Mai (NRD), Józef Majchrzak, Kazimierz Majewski, Edmund Makowski, Stanisław Malessa, Longin Malicki, Przemysław Małek, Kazimierz Maniszewski, Krystyna Marczak, Feliks Markowski, Michał Maśliński, Krystyna Mazurkiewicz, Jerzy Meissner, Wacław Michałowski, Barbara Michejda, Stanisław Mielczewski, Ryszard Miernik, Krystyna Mierzejewska, Józef Mikołajtys, Wacław Maskowski, Zdzisław Mitkiewicz, Wanda Mitzner, Józef Mossakowski, Józef Mozełowski, Olga Mulkiewicz, Wojciech Myślenicki, Kazimierz Myśliński, Teresa Siudowska-Myzyk, Eliza Naumowicz, Władysław Negrey, Romualda Niekrasz, Czesław Niemyski, Halina Nowosad, Jerzy Olczak, Halina Olędzka, Feliks Oleszczuk, Aleksander Oleszczuk, Janusz Optołowicz, Marian Ornat-

kiewicz, Richard H. Osborne (Wielka Brytania), Krzysztofa Ostrowska, Franciszek Paprocki, Jerzy Pałyskiewicz, Leon Pawlak, Reinhard Petsch (NRD), Bogusław Pękal, Janina Petera, Wacław Petsch, Marian Pieciukiewicz, Kazimierz Pietkiewicz, Ewa Fryś-Pietraszek, Czesław Pilichowski, Maria Piłat, Elżbieta Piotrowska, Zbigniew Piotrowski, Czesław Piskorski, Zbigniew Piskorski, Stefan Pobocki, Zofia Poczobut, Józef Pogóreczny, Zofia Podkowińska, Marian Pokropek, Maria Polakiewicz, Kazimierz Polański, Wanda Pomianowska, Kazimiera Pomianowska, Anna Poniatowska, Jerzy Poradowski, Klara Prillowa, Zygmunt Prószyński, Maria Znamierowska-Prüfferowa, Danuta Ptaszyńska, Kazimierz Pudło, Michał Pułaski, Maria Pypciuk, Janina Rosen-Przeworska, Harald Raab (NRD), Zbigniew Radecki, Jan Rombski, Andrzej Roplewski, Magdalena Rostworowska, Ludwik Rostworowski, Urszula Rotuska, Jan Rotuski, Wolfgang Rudolph (NRD), Ewa Kamińska-Przetelska, Bolesław Sadaj, Marian Sadaj, Jan Sadownik, Maria Salingova (CSRS), Evald Schuldt (NRD), Stanisław Schwann, Elżbieta Senenko, Tadeusz Seweryn, Andrzej Siciński, Stanisław Siewierski, Marian Sikora, Kazimierz Siuchniński, Władysław Siwek, Tomasz Skarżyński, Przemysław Smolarek, Lucja Smędzik, Alojzy Smykowski, Walerian Sobiśiak, Leonard Sobierayski, Wojciech Sokołowicz, Maria Kwapiszowa-Solecka, Janusz Sowiński, Zofia Lehr-Splawińska, Tadeusz Lehr-Splawiński, Stanisław Steczkowski, Jan Stelmach, Donald Steyer, Roman Stopa, Maria Stopowa, Maria Suboczowa, Zygmunt Sułowski, Bernard Sychta, Włodzimierz Szafranski, Janina Szumanowa, Jerzy Szwejk, Jerzy Szydłowski, Sławoj Szynkiewicz, Kazimierz Ślaski, Ewa Śledzińska, Wacław Śledziński, Wojciech Śmigieński, Stefan Świerzewski, Janusz Świeży, Dobroslawa Świrko, Stanisław Świrko, Władysław Świrski, Bruno Taydelt, Karolina Taydelt, Jerzy Topolski, Bogumiła Traczyk, Kazimiera Tymieniecka, Wanda Tymieniecka, Kazimierz Tymieniecki, Aleksandra Tyszkowa, Barbara Urbańska, Anna Vakarelska (Bułgaria), Christo Vakarelski (Bułgaria), Bogdan Wachowiak, Adam Wanke, Czesław Wawrzyniak, Stanisława Weiss, Stefan Wesołowski, Maria Wiercińska, Tadeusz Wieczorowski, Alfred Wielopolski, Bogdan Wierzbicki, Herbert Wilczewski, Renate Winter (NRD), Jerzy Wiśniewski, Tadeusz Prus-Wiśniowski, Andrzej Wituszyński, Anna Łyszcz-Wirpszowa, Waltraut Woeller (NRD), Aleksandra Wojciechowska, Jerzy Wojtasik, Franciszek Wokroj, Maria Danuta Wołagiewicz, Ryszard Wołagiewicz, Edward Wołoszyn, Janina Wołyńska, Maria Woźniak, Antoni Wróbel, Zdzisław Wróbel, Jadwiga Wróblewska, Tadeusz Wróblewski, Helena Wróblewska, Krystyna Wunsch, Zdzisław Wunsch, Maria Zaborowska, Jan Zaciura, Ludwik Żabrocki, Barbara Zagórna, Stanisława Zajchowska, Jerzy Zajdel, Ludmiła Zajdel, Danuta Rymsza-Zalewska, Jan A. Zaręba, Eugeniusz Zawadzki, Helena Zduńska, Jadwiga Pałkowska-Zieniukowa, Antoni Zwolak, Irena Zybert, Stefan Żółkiewski, Kazimierz Żurowski, Maria Żywirska.

Rachunek wyników za 1959 r.

T r e ś ć	Suma	T r e ś ć	Suma
Wpływy ze składek	976,50	Koszty działalności statutowej	354 864,03
Wpływy ze sprzedaży wydawnictw	103 816,18	Koszty działalności wydawniczej PTL	1 219 937,32
Wydawnictwa otrzymane z produkcji	923 301, —	Koszty działalności wydawniczej Komitetu Kolbergowskiego	127 397,94
Dotacje PAN	987 700, —	Zwiększenie majątku towarzystwa	709 594,30
Dotacje PAN na edycję Dziel Wszystkich Oskara Kolberga	300 000, —		
Dotacje inne — WRN	116 000, —		
Razem dochody	2 411 793,68	Razem wydatki	2 411 793,68

Dr T. Wróblewski
Skarbnik

B I L A N S Polskiego Towarzystwa Ludoznaw-

Aktywa

L.p.	T r e ś ć	Sumy jednostkowe	Sumy zbiorcze
1	Banki — Zarządu Głównego — Oddziałów PTL	52 588,85 54 642,01	107 240,85
2	Kasy Zarządu Głównego „ Oddziałów	5,12 18 194,15	18 199,27
3	Rozliczenie wydawnictw w toku PTL „ „ Komitetu Kolberg.	215 890,26 127 397,94	343 288,20
4	Sumy do rozliczenia		3 562,52
5	Dłużnicy — współpracownicy — instytucje państwowe — odbiory wydawnictw — rozrachunki publiczno-prawne	429 007,19 13 727,06 45 968,80 67,20	489 770,25
6	Inne rozliczenia		41 014,70
7	Materiały w magazynie własnym w przerobie	72 837,71 93 433,35	166 271,06
8	Gotowe wydawnictwa w magazynie wła- snym gotowe wydaw. w innych magazynach	1 994 066,05 87 318,63	2 081 384,68
9	Środki podstawowe — Zarządu Głównego — Oddziałów	90 080,63 4 508,50	94 080,63
10	Biblioteki Zarządu Głównego Oddziałów	454 936,53 20 238,79	475 175,32
	Razem pasywa		3 819 575,99

Stanisław Gajewski

Księgowy

Wrocław, dnia 31. I. 1959 r.

czego we Wrocławiu na dzień 31 grudnia 1959 r.

Pasywa

L.p.	T r e ś ć	Sumy jednostkowe	Sumy zbiorcze
1	Wierzyciele — współpracownicy — instytucje państwowe — odbiory wydawnictw — rozrachunki publiczno- prawne	27 444,68 23 684,80 3 600,— 17 204,03	71 933,51
2	Inne rozliczenia		15 462,54
3	Fundusze w środkach podstawowych		569 764,45
4	Fundusze w środkach obrotowych		3 162 415,49
	Razem pasywa		3 819 575,99

(—) Dr Tadeusz Wróblewski
Skarbnik

Sprawozdanie

Z XXXVI WALNEGO ZGROMADZENIA POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOSNAWCZEGO W BIAŁYMSTOKU, W DNIACH 15. i 16. IX. 1961 r.

Obecni na sali członkowie Towarzystwa w liczbie 124 osób. Ponadto na Zjazd przybyli przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Sztuki — dr Kazimierz Pietkiewicz, przedstawiciele Wydziału I P.A.N. prof. dr Stanisław Arnold i mgr Jerzy Sokolewicz, przedstawicielka IHKM — doc. dr Janina Przeworska, przedstawiciel WRN — inż. Jerzy Popko, kierownik Wydz. Kultury WRN w Białymstoku — Ob. Fr. Stoczkowski, kierownik Wydz. Kultury MRN w Białymstoku — Ob. Jerzy Łupiński, przedstawiciel KW ZSL Ob. Jan Czapla.

Nieobecność swą usprawiedliwili: prof. dr W. Antoniewicz, prof. dr R. Reinfuss, dr B. Garyga, prof. dr K. Adamska, prof. dr K. Dobrowolski, prof. dr J. Krzyżanowski.

Sesję naukową otworzył prof. dr Jan Czekanowski, witając obecnych na sali przedstawicieli organizacji politycznych, władz miejscowych i delegatów PAN oraz wszystkich członków i gości.

Do prezydium przewodniczący zaprosił: inż. Czapłę, ob. Stoczkowskiego, Popkę, prof. dr S. Arnolda, posła A. Jaźwińskiego, dr Pietkiewicza, prof. dr W. Doroszewskiego, prof. dr J. Gajka, prof. dr J. Bursztę.

Obecni oklaskami przywitali prezydium. Jako protokółantów powołano: mgr M. Suboczową, dr T. Delimata, mgr Z. Ciesielskiego i Ob. Zofię Ujdę. Proponowany program sesji naukowej, poświęconej Podlasiu został przyjęty przez Walne Zgromadzenie bez poprawek. Referat inauguracyjny wygłosił prof. dr J. Czekanowski, referaty następne: mgr Trawińska-Kwaśniewska, dr K. Kwaśniewski, mgr J. Damrosz, prof. dr W. Doroszewski, prof. dr Tadeusz Rogalski, mgr L. Szwengrub-Judenko. Referaty zostały nagrane na taśmę magnetofonową. Wszystkie referaty na wniosek przewodniczącego Sesji będą opublikowane w osobnym wydawnictwie. W dyskusji nad referatami zabierali głos: prof. dr J. Czekanowski, dr O. Gajkova, Ob. Bazala, doc. Chętnik, prof. Prüfferowa, mgr St. Swirko. Podsumowania sesji dokonała prof. M. Prüfferowa, podkreślając ważność wygłoszonych referatów dla posunięcia wiedzy o regionie białostockim, którym poza etnografiami interesują się także przedstawiciele innych dyscyplin naukowych. Prof. Prüfferowa podkreśliła również konieczność dalszych badań w Białostockiem i to nie tylko w odniesieniu do tradycyjnej kultury ludowej, ale również w stosunku do żywej współczesności. Część naukową Zjazdu zamknięto o godzinie 15-tej.

Dnia 15 września godz. 17,30.

Otwarcia Walnego Zgromadzenia dokonał wiceprezes Towarzystwa prof. J. Czekanowski, informując, że ze względu na podnoszone przez niektórych członków Towarzystwa usterki formalne towarzyszące wyborom do władz Towarzystwa na XXXIV Walnym Zgromadzeniu w Olsztynie —

Zarząd Główny postanowił złożyć mandat na ręce Walnego Zgromadzenia na rok przed upływem kadencji z prośbą do zebranych o przyjęcie tej rezygnacji.

Po przyjęciu tego wyjaśnienia Walne Zgromadzenie przystąpiło do wyboru komisji mandatowej, komisji matki i komisji wnioskowej.

W skład komisji mandatowej weszli: prof. M. Prüfferowa, dr A. Lewicka, mgr M. Suboczowa, mgr Z. Jankowski.

Do komisji matki weszli: prof. J. Czekanowski, prof. M. Prüfferowa, dr Wróblewski, prof. Wanke, doc. Pojnarowa, dr Lewicka, mgr W. Jostowa, dr K. Pietkiewicz, mgr Szwengrub, mgr Kaleciak.

W skład komisji wnioskowej zostali powołani: prof. Wanke, prof. Zyglar, dr Delimat, mgr Kaleciak.

Na wniosek prof. Gajka powołano też komisję mającą zająć się interpretacją postanowień statutu dot. wyborów do Zarządu Głównego. Konieczność interpretacji wynikała z faktu, że statut nie formułuje wyraźnie sposobu przeprowadzenia tych wyborów, nie wyjaśnia mianowicie czy Walne Zgromadzenie wybiera osobno prezesa a osobno resztę członków, czy też wybiera Zarząd w składzie 19 członków i 3 zastępców, pozostawiając im sprawę wyboru prezesa.

Do komisji tej zostali powołani: prof. Burszta, prof. Wanke, dr Delimat. Komisji zalecono przekonsultowanie tej sprawy z Ob. Jerzym Sokolewiczem, magistrem praw.

Ponadto dokonano wyboru komisji regulaminowej w składzie: mgr Jankowski, prof. Prüfferowa, dyr. Badoń, mgr Kaleciak, doc. Przeworska. Zadaniem tej komisji było opracowanie technicznej strony przeprowadzania wyborów.

W sprawie programu obrad zabrał głos prof. Gajek, informując zebranych o tym, że Zarząd Główny na posiedzeniu w dniu 14 września 1961 r. dyskutował celowość zajmowania się projektem poprawek do statutu. Zarząd wyszedł z założenia, że dyskusja nad profilem towarzystw naukowych, zwłaszcza subwencjonowanych przez PAN, zmierzająca do zasadniczych zmian w ich strukturze i zadaniach, czyni zmiany w statucie w chwili obecnej całkowicie bezprzedmiotowe.

Prof. Gajek zaproponował usunięcie z porządku obrad dyskusji nad poprawkami do statutu i zastąpienie jej dyskusją nad memoriałem PAN w sprawie towarzystw naukowych.

Równocześnie prof. Gajek zaproponował usunięcie z porządku dziennego obrad drugiego punktu, a mianowicie: „planu pracy Towarzystwa na rok 1961—1964, uważając, że Zarząd wybrany na tym Walnym Zgromadzeniu nie będzie w stanie w tak krótkim terminie przedstawić sensownego i realnego planu działania na okres kilkuletni.

Oba wnioski poddane głosowaniu zostały przyjęte. Odczytanie i przyjęcie protokołu z XXXV Walnego Zgromadzenia zostało przesunięte na dzień 16 września 1961 r. Na tym posiedzenie w dniu 15. IX. 1961 r. zakończono.

16 września 1961 r. — godz. 9-ta.

Walnemu Zgromadzeniu w dniu 16 września 1961 r. w godzinach przedpołudniowych przewodniczył prof. J. Czekanowski. W pierwszym punkcie porządku dziennego mgr Jankowski odczytał protokół z XXXV Walnego Zgromadzenia w Szczecinie. Protokół został przyjęty bez poprawek. Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego za okres 1959—1961 r. w zakresie organizacyjno-naukowym i wydawniczym złożył sekretarz generalny, prof. J. Gajek (Tekst sprawozdania w załączeniu). Sprawozdanie z prac komitetu kolbergowskiego złożył mgr J. Majchrzak w imieniu nieobecnego prof. J. Krzyżanowskiego. W związku ze sprawozdaniem komitetu kolbergowskiego prof. Gajek poinformował zebranych o powziętej decyzji przekazania redakcji naukowej reedycji „Dzieł Wszystkich” Kolberga w ręce prof. Burszty i prosił o zaakceptowanie tej decyzji przez Walne Zgromadzenie. Wniosek został przyjęty. Sprawozdanie finansowe przedstawił dr Wróblewski (bilans za 1960 r.). Sąd koleżeński w czasie swojej kadencji nie rozpatrywał żadnych spraw i nie przedstawił sprawozdania. Sprawozdanie Głównej Komisji Rewizyjnej zreferował przewodniczący tej komisji, poseł Łukasz Kumor. Sprawozdanie poseł Kumor zakończył wnioskiem o udzielenie ustępującemu Zarządowi absolutorium.

Po sprawozdaniach przewodniczący zarządził dyskusję. W dyskusji nad sprawozdaniami zabrali głos: dr Pomianowska, mgr Świrko, pisarz ludowy Opolszczyzny, R. Urban, red. J. Pieprzyk. Dr Pomianowska podkreśliła znaczny rozwój biblioteki i operatywność personelu bibliotecznego. Mgr Świrko zwrócił uwagę na słabą propagandę wydawnictw Towarzystwa wśród szerszych rzesz społeczeństwa, m. in. na brak wydawnictw PTL na Międzynarodowych Targach Książki w W-wie. R. Urban mówił z entuzjazmem o znaczeniu prac Towarzystwa Ludoznawczego i zwrócił uwagę na konieczność żywszego zainteresowania się etnografów Ziemią Opolską. Red. Pieprzyk zapytywał, czy nie byłoby celowe nawiązanie bliższej współpracy Towarzystwa z licznymi towarzystwami regionalnymi.

Po dyskusji przewodniczący postawił wniosek o przyjęcie sprawozdania i zarządził głosowanie nad wnioskiem Gł. Komisji Rewizyjnej o udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi.

Za wnioskiem wypowiedziało się 93 obecnych, od głosowania wstrzymało się członkowie Zarządu.

Z kolei złożyli sprawozdania przewodniczący poszczególnych komisji: przewodnicząca kom. mandatowej prof. Prüfferowa, oświadczyła, że na sali jest obecnych 115 osób uprawnionych do głosowania. W imieniu komisji matki zabrał głos Prof. Wanke, który przedstawił proponowany skład Zarządu, Gł. Komisji Rewizyjnej, oraz Sądu Koleżeńskiego. Prof. Wanke oświadczył również, że komisja matka przy opracowywaniu listy wyborczej, przyjęła zasadę, by do Zarządu Głównego nie wchodził małżonkowie,

pracownicy etatowi Zarządu Głównego oraz ci, którzy w pracy Towarzystwa nie brali dotąd żadnego udziału.

Prof. Wanke jako jednocześnie członek komisji powołanej do zinterpretowania postanowień statutu odnośnie do wyborów do Zarządu, poinformował zebranych, że statut nie określa ściśle procedury tych wyborów. Można oddzielnie wybierać prezesa i oddzielnie resztę członków Zarządu. Można też wybierać cały Zarząd łącznie. Decyzji w tej sprawie oczekuje się od Walnego Zgromadzenia. Walne Zgromadzenie na wniosek prof. J. Czekanowskiego przyjęło zasadę dokonania wyboru całego Zarządu łącznie.

Za wnioskiem tym głosowało 49 osób, przeciw wnioskowi 33, 5 osób wstrzymało się od głosowania.

Obecnie prof. J. Czekanowski przewodnictwo przekazał prof. T. Zyglrowi. Prof. Zyglrowi poprosił mgr Jankowskiego o odczytanie projektu regulaminu wyborów, opracowanego przez komisję regulaminową. Po odczytaniu projektu regulaminu mgr Jankowski poprosił o głos celem zreferowania sądu komisji regulaminowej co do zasady niewybierania do władz Towarzystwa małżeństw i płatnych pracowników Zarządu Głównego. Jak poinformował, część członków komisji regulaminowej uznała te zasady za niesłuszne, natomiast część opowiedziało się za ich uznaniem i wprowadzeniem.

W dyskusji nad projektem regulaminu zabrali głos: prof. Wanke, dr Pomianowska, mgr Judenko, prof. Gajek. Prof. Wanke zgłosił wniosek o usunięcie z regulaminu punktu mówiącego o wybieralności do Zarządu osób nieobecnych na walnym zebraniu. Wniosek przeszedł większością głosów, przeciw wnioskowi nie głosował nikt, wstrzymało się 9 osób.

Dr Pomianowska, mgr Judenko i prof. Gajek w swych wypowiedziach stwierdzili, że komisja regulaminowa zabierając głos w sprawie wprowadzenia czy niewprowadzenia do Zarządu małżeństw i pracowników etatowych PTL wkracza w kompetencje komisji matki. Wypowiedzieli się oni za utrzymaniem ustaleń komisji matki. Wnioski poddano pod głosowanie:

Przeciwko wprowadzeniu do Zarządu małżeństw, wypowiedziało się 50 osób, za wprowadzeniem ich 32, od głosowania wstrzymało się 16 członków.

Przeciwko wprowadzeniu do Zarządu płatnych pracowników wypowiedziało się 53 osoby, za ich wprowadzeniem 17 osób, od głosowania wstrzymało się 25 osób.

W wyniku tego głosowania ustalenia komisji matki pozostały aktualne. Po wyczerpaniu dyskusji nad regulaminem w głosowaniu przyjęto regulamin większością głosów przy 4 wstrzymujących się i jednym sprzeciwie.

Z kolei przewodniczący zebrania odczytał listę kandydatów do Zarządu przedstawioną przez komisję matkę (w załączeniu). Z sali padły

głosy o uzupełnienie listy dodatkowymi następującymi nazwiskami: dr K. Kwaśniewski, prof. J. Krzyżanowski, doc. Frankowska, mgr Błaszczuk, mgr Kukier, mgr Judenko, mgr Ciesielski, dr Jasiewicz. Mgr. Błaszczuk i mgr Judenko kandydatur swoich nie przyjęli. W imieniu nieobecnego prof. Krzyżanowskiego, zabrał głos mgr Jankowski, referując treść depeszy nadesłanej przez profesora. Z depeszy wynikało, że prof. Krzyżanowski przyjmie kandydaturę do Zarządu, jeżeli skład Zarządu ulegnie zasadniczym zmianom. Treść depeszy została przyjęta przez zebranych nader krytycznie. Wniosek o zamknięcie listy przyjęto jednogłośnie.

Z kolei wyłoniła się kwestia, czy nowozgłoszone nazwiska należy dopisać do listy przedstawionej przez komisję matkę, czy też wystarczy umieścić je na tablicy znajdującej się w sali obrad.

Zebrani głosowaniem przyjęli tę drugą możliwość jako znacznie bardziej praktyczną i dopuszczalną. Następnie przewodniczący zaproponował skład komisji skrutacyjnej: Judenko, Bazieliówna, Pomianowska, Jostowa, Głapa, Jankowski, Świrko.

Skład komisji skrutacyjnej został przyjęty jednomyślnie.

Przewodniczący zarządził zatem wybory poprzedzone kilkunastominutową przerwą, w czasie której wyborcy otrzymali od komisji mandatowej listy wyborcze.

Po oddaniu głosu przez uprawnionych do głosowania członków PTL, przewodniczący odroczył obrady do godziny 17-tej. Członkowie komisji skrutacyjnej pozostali na sali w celu opracowania wyników wyborów.

16 września 1961 r. — godz. 17-ta.

Posiedzenie popołudniowe rozpoczęło się od sprawozdania komisji skrutacyjnej. Do Zarządu Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego zostali wybrani Członkowie:

1. Prof. dr Kazimiera Zawistowicz-Adamska.
2. Prof. dr Włodzimierz Antoniewicz.
3. Prof. dr Józef Burszta.
4. Prof. dr Jan Czekanowski.
5. Dr Tadeusz Delimat.
6. Prof. dr Józef Gajek.
7. Dr Bolesław Garyga.
8. Doc. dr Aleksander Lech Godlewski.
9. Dr Anna Kowalska-Lewicka.
10. Dr Bronisława Jaworska.
11. Dr Longin Malicki.
12. Prof. dr Bolesław Olszewicz.
13. Doc. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa.
14. Dr Kazimierz Pietkiewicz.
15. Prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa.
16. Prof. dr Roman Reinfuss.
17. Mgr Maria Suboczowa.

18. Prof. dr Adam Wanke.

19. Dr Tadeusz Wróblewski.

Zastępcy członków:

Mgr. Piotr Kaleciak.

Dr Zofia Staszczakówna.

Mgr Maria Lili Szwengrub.

Członkowie Komisji Rewizyjnej:

Mgr Stanisław Badoń.

Prof. dr Wojciech Hejnosz.

Prof. dr Franciszek Wokroj.

Zastępcy:

Mgr Stanisław Błaszczuk.

Dr Walerian Sobisiak.

Od tej chwili przewodniczył obradom prof. Burszta, jako jeden z członków nowowybranego Zarządu.

Prof. Burszta zreferował treść i dotychczasowe wyniki dyskusji toczącej się na temat profilu towarzystw naukowych. Oddziały PTL zobowiązane są przeprowadzić na ten temat dyskusję w swoich środowiskach i w najbliższym czasie zgłosić swoje dezyderaty Zarządowi Gł. jako materiał na konferencję w PAN. Następnie przedstawiono Walnemu Zgromadzeniu wnioski zgłoszone przez członków do wybranej uprzednio komisji wnioskowej.

Wniosek prof. Gajka o przekazanie rękopiśmiennych tek Kolberga z archiwum PTL we Wrocławiu do Poznania po szczegółowych wyjaśnieniach mgr Majchrzaka, został jednogłośnie przyjęty. Wniosek Oddziału poznańskiego dot. planów wydawniczych PTL, oraz reorganizacji komitetów redakcyjnych przyjęto jednogłośnie jako zalecenie dla Zarządu.

Wniosek Oddziału Zakopiańskiego dot. starań o ostateczne zlokalizowanie skansenu zakopiańskiego przyjęto jednogłośnie. Wnioski organizacyjne Oddziału poznańskiego przyjęto jako zalecenie dla nowego Zarządu. Wniosek Oddziału w Łańcucie, został przyjęty przez aklamację. Wniosek redakcji „Literatury Ludowej” o należyty kolportaż wydawnictw PTL przekazano jako zalecenie Zarządowi. Wniosek mgr Jankowskiego dot. spraw organizacyjnych PTL przekazano do rozpatrzenia Zarządowi. Wniosek dr Pomianowskiej o zwiększenie personelu biblioteki PTL we Wrocławiu, został przyjęty jednomyślnie. Informacja Zw. Sp. Przemysłu Ludowego i Artystycznego CPLiA oraz Muzeum Śląskiego w Bytomiu o utworzeniu regionalnych izb twórczych m. in. izby „Kawuloka” została podana do wiadomości obecnym.

Przewodniczący zebrania prof. Burszta podsumował wyniki Walnego Zgromadzenia i dokonał jego zamknięcia o godz. 19.45.

Protokołowali:

Dr Tadeusz Delimat

Mgr Maria Suboczowa

Bilans Polskiego Towarzystwa Ludoznaw-

Aktywa

L. p.	Treść	Sumy jednostkowe	Sumy zbiorcze
1	Banki — Zarządu Głównego	91 447.—	
	— Komitetu Kolbergowskiego	944 073.01	
	— Oddziałów PTL	69 315.08	1 140 835.09
2	Kasa — Zarządu Głównego	43.03	
	— Komitetu Kolbergowskiego	26.05	
	— Oddziałów PTL	20 416.65	20 482.73
3	Rozliczenie wydawnictw — w toku (PTL)	418 690.39	
	— Komitetu Kolbergowskiego	385 441.76	804 132.15
4	Dłużnicy — współpracownicy	227 933.66	
	— instytucje państwowe	36 029.20	
	— odbiorcy wydawnictw	45 017.99	
	— rozrachunki publiczno-prawne	65.—	309 045.85
5	Sumy do wyjaśnienia		114 994.92
6	Inne rozliczenia — Oddziały		41 533.97
7	Materiały w magazynie własnym w przerobie	34 685.36	
		202 722.49	237 407.85
8	Gotowe wydawnictwa w magazynie własnym	2 170 548.34	
	w innych magazynach	194 407.63	2 364 955.97
9	Środki podstawowe Zarz. Gł.	104 603.20	
	— Oddziałów	4 508.50	109 111.70
10	Biblioteki — Zarządu Głównego	546 543.63	
	— Oddziałów	20 701.64	567 245.27
11	Środki wyrównawcze przekazane		4 000.—
Razem Aktywa			5 677 745.50

Stanisław Gajewski
Księgowy

czego we Wrocławiu na dzień 31. XII. 1961 r.

Pasywa

L. p.	Treść	Sumy jednostkowe	Sumy zbiorcze
1	Wierzyciele — współpracownicy	83 577.25	
	— instytucje państw.	1 583.80	
	— odbiorcy wydawnictw	12 018.22	
	— subskrybenci O. Kolb,	608 560.10	
	— rozrachunki publiczno-prawne	21 846.35	727 585.72
2	Sumy do wyjaśnienia		35 301.27
3	Inne rozrachunki Oddziały		6 234.11
4	Środki wyrównawcze otrzymane		1 500.—
5	Fundusze w środkach podstawowych		676 356.97
6	Fundusze w środkach obrotowych		4 230 767.43
Razem pasywa			5 677 745.50

Dr T. Wróblewski
skarbnik

R a c h u n e k w y n i k ó w
za okres I. I. 1960 r. do 31. XII. 1960 r.

Dochody	Rozchody			
Z działalności statutowej — składki	10 488,—	Koszty działalności statutowej	564 525,46	
Z produkcji otrzymane wydawnictwa	691 511,25	Koszty produkcji niewydzielonej	855 677,27	
Z produkcji niewydzielonej — sprzedaż wydawnictw	43 220,77	Spisanie salda	2 589,40	
Dotacje PAN	11 27 000,—	Nadwyżki dochodów	568 351,94	
Dotacje inne	110 000,—			
Dochody nadzwyczajne	3 191,80			
Spisane salda	5 731,25			
Razem	1 991 143,07	Razem		1 991 143,07

Wrocław, dnia 31. XII. 1960 r.

Stanisław Gajewski
Księgowy

Dr T. Wróblewski
Skarbnik

SPRAWOZDANIE

Z CAŁOKSZTAŁTU PRAC POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOZNAW-
CZEGO ZA ROK 1961

Prace Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego dzielą się na następujące działy: 1. Dział Wydawniczy, 2. Dział Naukowo-badawczy, 3. Biblioteka i Archiwum Naukowe, 4. Wymiana wydawnictw własnych, 5. Dział edycji i reedycji „Dzieł Wszystkich” Oskara Kolberga, 6. Popularyzacja nauki, 7. Prace organizacyjne.

1. Dział Wydawniczy: Zgodnie z planem przedstawionym Wydz. I Polskiej Akademii Nauk w 1960 r. Polskie Towarzystwo Ludoznawcze osiągnęło w roku sprawozdawczym największą ilość wydanych arkuszy, a mianowicie:

wydrukowano w 1961 r. 177,6 arkuszy wyd., (poślizg) 57 arkuszy wyd., oraz I tom O. Kolberga 35 arkuszy wyd. Razem 269,6 ark. wydawniczych.

Jest to osiągnięcie w dziejach Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego bez precedensu i jest wynikiem olbrzymiego wysiłku, zważywszy, że Towarzystwo prowadzi swój dział wydawniczy samodzielnie, to jest bez pomocy specjalnych instytucji wydawniczych.

Wydane w 1961 r. pozycje to:

„Lud”, tom 46,

„Prace i Materiały Etnograficzne” t. XVII i XVIII cz. I i II,

„Atlas Polskich Strojów Ludowych” zeszyt 26 i 27,

„Biblioteka Popularna”, tom III,

„Łódzkie Studia Etnograficzne” tom III,

„Archiwum Etnograficzne” Nr 23 i 24,

„Literatura Ludowa” — kwartalnik R. V. 1—2, 3 i 4—5 oraz „Dzieła Wszystkie” Oskara Kolberga tom I *Pieśni ludu polskiego*.

Obejmują one rozprawy, monografie i prace etnografów (samodzielnych i pomocniczych pracowników) oraz innych specjalistów interesujących się zagadnieniami kultury ludowej, a także prace i materiały amatorów i entuzjastów folkloru, członków Towarzystwa (lub nieczłonków), którzy zgłaszają chęć udziału i wykazują się znacznymi i wartościowymi wynikami badań. Wydawnictwa Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego pełnią ważną rolę w ruchu naukowym w zakresie etnografii i są ważnym etapem osiągnięć starszej i młodszej kadry naukowej etnografów. Są one też podstawą wymiany dzieł własnych w zamian za dzieła obce drogą bezdewizową, pozostają więc w ścisłym związku z bogaceniem Biblioteki Polskiego Tow. Ludoznawczego, stanowiącej poważny warsztat pracy w tej dziedzinie nauk. Produkcja wydawnicza Towarzystwa stwarza też podstawy dla sprzedaży dzieł naukowych, z której wpływy zasilają budżet Towarzystwa przeznaczony na dalsze prace naukowo-badawcze.

W roku sprawozdawczym Zarząd postanowił pod wpływem sugestii kontroli NIK zmniejszyć niektóre nakłady, co częściowo zostało już wykonane.

Należy podkreślić, że dla zrealizowania planu edycji i reedycji „Dzieł Wszystkich” O. Kolberga — Zarząd przeprowadził uchwałę podjętą poprzednio po szczegółowym omówieniu przez Komitet Kolbergowski — na XXXVI Walnym Zgromadzeniu PTL w Białymstoku — o powierzeniu funkcji redaktora naczelnego prof. dr Józefowi Burszcie. Uchwałę zrealizowano.

Pracami wydawniczymi PTL kierowali redaktorzy poszczególnych tytułów i serii wydawniczych oraz Komitety Redakcyjne; w roku sprawozdawczym wysunął się na plan pierwszy Komitet Kolbergowski, o czym będzie mowa w osobnym sprawozdaniu z działu prac nad edycją i reedycją „Dzieł Wszystkich” O. Kolberga. Tu tylko podkreślić należy, że inne Komitety Redakcyjne nie miały okazji zebrać się w roku sprawozdawczym, realizowano zaś plany dawno powzięte i zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie i Zarząd, a także przedstawione Wydziałowi I PAN. To niedociągnięcie wymagające naprawy w roku 1962, a wynikające również trudności typu organizacyjnego przez jakie Towarzystwo w ciągu 1961 r. przeszło, zostanie wyrównane w przyszłości. Przebudowano strukturę działu wydawniczego, powołano Radę Wydawniczą PTL, do której wchodzić poszczególni redaktorzy wszystkich serii i wydawnictw.

Tu też trzeba dodać, że redaktorzy naczelni pełnili swoje funkcje honorowo w ramach pracy społecznej, tylko dział Kolbergowski stanowić będzie wyjątek. Redaktorzy przygotowujący poszczególne prace lub tomy zawierające prace zbiorowe do druku otrzymują wynagrodzenie na podstawie umowy o wykonanie pracy zlecanej, zgodnie z obowiązującymi w tej dziedzinie przepisami i ustanowionymi stawkami honorariów.

2. Dział Naukowo-badawczy: Analogicznie jak w latach poprzednich — Towarzystwo nie dysponuje żadnymi naukowymi etatami dla prowadzenia stałych prac badawczych, naukowych lub badań terenowych. W programie działania PTL jest on realizowany w ramach:

- a) organizowania badań terenowych jako przygotowanie niektórych konferencji lub sesji naukowych regionalnych,
- b) jako przygotowanie dla opracowania konkretnych monografii lub prac mających wejść w planach wydawniczych PTL do jednego z tytułów wydawniczych (chodzi tu najczęściej o badania nad strojem ludowym, lub współczesnym stanem kultury ludowej, czy adaptację ludności na obszarze Ziemi Odzyskanych),

- c) jako konsultowanie i dyskutowanie problematyki etnograficznej, (kwestionariusze do badań),
- d) jako inspirowanie podjęcia tematyki nowej na sesjach itp.

W roku 1961 ograniczono się do prac badawczych związanych z konferencją podlaską (15. IX. 1961 r.) w Białymstoku. Przedmiotem badań były zagadnienia gospodarki oraz osadnictwa a także folkloru tego obszaru. Wyniki tych badań wejdą do tomu „Prac i Materiałów Etnograficznych”, „Literatury Ludowej” — wyszła też już monografia poświęcona kurpiowskim strojom ludowym. Należy podkreślić, że PTL przez swoje konferencje i zebrania naukowe organizowane przez Zarząd Główny i poszczególne Oddziały Towarzystwa inspirowuje szereg prac, dyskutuje i omawia problemy związane z współczesnymi badaniami. Tematyka objęła w roku sprawozdawczym problemy dynamiki rozwoju kultury ludowej i kultur społeczeństw pierwotnych w czasach współczesnych. Towarzystwo pozostaje w żywych kontaktach naukowych z ośrodkami badań przez wydanie kwestionariuszy badawczych (oraz prac na marginesie badań) we Wrocławiu, Poznaniu, Łodzi, Toruniu, Krakowie i Warszawie. Interesuje się również sprawą wydania Polskiego Atlasu Etnograficznego, który realizuje Instytut Historii Kultury Materialnej PAN (i w drobnym zakresie) pomaga w realizowaniu. W ciągu 1961 r. Towarzystwo zgłosiło chęć partycypowania w wydatkach na druk zeszytów PAE, inicjatywa bowiem wydania tego pomnikowego dzieła wyszła jeszcze w 1945 r. z Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. W dziale tym prowadzi się w dalszym ciągu prace nad bibliografowaniem. Rezultaty są ogłaszane w wydawnictwach PTL, jak np. w 46 tomie „Ludu” ukazała się bibliografia B. Gawina za okres 1956—58 r. Dalsze prace w toku. Nie zdołano zrealizować planowanego tomu indeksu „Gryfu”.

3. Biblioteka: W roku sprawozdawczym przybyło do Biblioteki PTL 1077 vol. z wymiany, zakupu i darów. Książki i czasopisma zostały wpisane do księgi akcesyjnej pod 823 pozycjami. Wszystkie zostały opracowane tj. wpisane do księgi inwentarzowej dzieł zwartych i czasopism, skatalogowane i włączone do katalogu działowego i alfabetycznego. Przygotowano także kartki do katalogu rzeczowego. Czasopisma otrzymały opisy i zostały włączone do działów. W roku 1961 najważniejszą rozpoczętą akcją było przepisanie księgi inwentarzowej dzieł zwartych oraz meliorowanie katalogu alfabetycznego. Wpisano następujące działy: religioznawstwo, Słowianie Wschodni, Małorusini, ZSRR, Słowianie Południowi; Słowianie Zachodni, Afryka (ogólna), Egipt, Chamicci-Berberowie, Sudan, Środkowa, Bantu, Pigmeje, Buszmeni, Ameryka Środkowa, Anglosaska, Indianiska, Łacińska, Południowa, Eskimosi, Europa: Skandynawia, Holandia, Belgia, Irlandia, Anglia, Rumunia, Węgry, Wło-

chy, Bałkany, Azja, (ogólna) Koreańczycy, Japończycy, Azja Przednia, Azja Wschodnia, Semici, Judaika, Kaukaz, Paleozajaci, Australia.

Wykorzystanie biblioteki było następujące:

Na rewersy wypożyczyło 161 osób (przeważnie samodzielni pracownicy naukowcy) — 277 vol. W zasadzie Biblioteka PTL książek nie wypożycza. W czytelni PTL korzystało w ciągu roku 2031 osób. W ciągu roku 1961 wyszło z druku opracowanie „Wykazu nabytków Biblioteki Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego” za okres 1956—1959” w ramach Archiwum Etnograficznego Nr 23. W ten sposób PTL opublikowało wszystkie nabyte (drogą wymiany i inną) publikacje od 1945—1959 r. W opracowaniu jest wykaz za 1960 i 1961 rok.

Archiwum Naukowe Towarzystwa obejmuje ponad 1300 pozycji archiwalnych różnej wartości naukowej. W roku 1961 miał być opublikowany wykaz-katalog zawartości Archiwum. W tym celu Zarząd powołał z dniem 1. I. 1961 r. osobnego archiwistę, niestety nie wywiązał się on z zadania, ani też nie posunął sprawy uporządkowania Archiwum w należyty sposób.

4. Wymiana wydawnictw własnych. W I kwartale 1961 r. wysłano na wymianę 45 tom „Ludu” do 322 instytucji naukowych, w tym do 296 instytucji zagranicznych. Towarzystwo otrzymało w zamian 523 vol. periodyków oraz 149 dzieł zwartych, które weszły do Biblioteki PTL. Wysłano również na wymianę niektóre zeszyty „Atlasu Polskich Strojów Ludowych” i „Literaturę Ludową”.

5. Dział edycji i reedycji *Dzieł Wszystkich Oskara Kolberga*

1) W roku 1961 ukończono przepisywanie rękopiśmiennych materiałów zawartych w 64 tekach Oskara Kolberga. Przeciętnie zatrudnionych przy rozpisywaniu było 16 osób. Przepracowały one 8115 godzin, (507 godzin na jedną osobę w stosunku rocznym). Przepisano 6955 kart rękopisu na 39850 arkuszach-formularzach wg poszczególnych zagadnień pod kierunkiem prof. dr. Gajka.

Cały materiał podzielony jest na rękopisy o charakterze słownym i słowno-muzycznym. Stosunek tekstów muzycznych z melodiami do pozostałych tekstów czysto słownych wyraża się liczbą 43%.

3) Prace wydawnicze. Po podjęciu decyzji o wydaniu fotooffsetowym tomów drukowanych — stan prac wydawniczych przedstawia się następująco: Wyszedł z druku tom I *Pieśni ludu polskiego* pod red. Józefa Gajka.

Na ukończeniu w wydawnictwie Polskie Wydawnictwo Muzyczne tom II „Sandomierskie”.

W druku znajdują się: „Lubelskie”, „Krakowskie”. Redakcyjnie przygotowany jest I-szy tom korespondencji O. Kolberga.

3) Po podjętej uchwale Walnego Zgromadzenia PTL w Białymstoku, funkcje redaktora naczelnego *Dzieł Wszystkich Oskara Kolberga* przejął prof. dr Józef Burszta w Poznaniu. Przekazanie całej dokumentacji nastąpiło w dniu 30. IX. 1961 r. We Wrocławiu pozostawiono resztę prac związanych z pracownią kolbergowską, księgowość oraz kartotekę subskrybentów. Tu też zostanie przeprowadzony kolportaż.

6. Popularyzacja nauki. Zgodnie z celami Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego wymienionymi w Statucie PTL, Towarzystwo prowadzi akcję popularyzacji nauki, której podstawą są badania naukowe i opublikowane prace etnograficzne. Formy prowadzenia popularyzacji są w poszczególnych Oddziałach PTL różne. Można je podzielić na następujące grupy:

- wygłaszanie odczytów (przeważnie raz w miesiącu na zebraniach Oddziałów), oraz na zaproszenie Domów Kultury, organizacji wiejskich, młodzieżowych, robotniczych, ZHP.
- organizowanie zbieractwa (konkursy, ankiety, nagrody), celem tego rodzaju pracy jest gromadzenie archiwum naukowego, jako odbicie współczesnego stanu wiedzy ludowej i folkloru a także kultury materialnej i społecznej.
- pokazy filmów etnograficznych, zwłaszcza dotyczących ludów egzotycznych.
- zbieranie eksponatów etnograficznych i współpraca z muzeami etnograficznymi.
- współpraca z twórcami ludowymi, (plastyka, literatura ludowa),
- konsultacje z nauczycielstwem w związku z problemem „etnografia w programach nauczania”.
- współpraca z kołami etnograficznymi studentów.
- poradnictwo w zakresie pracy świetlicowej, zespołów artystycznych itp.
- organizowanie audycji etnograficznych i udział w prasie.

Te różne formy popularyzacji są stosowane w różnym stopniu przez Oddziały PTL — Zarząd Główny bowiem, ogranicza się w swej działalności do organizowania regionalnych konferencji naukowych (Konferencja Podlaska w Białymstoku) oraz do publikowania materiałów z konferencji w postaci odbitek z prac w poszczególnych tytułach wydawniczych PTL. Oddziały, których jest 19 stosują w swoim programie działania różne formy popularyzacji. Najlepiej praca ta jest postawiona w Oddziałach: łódzkim oraz toruńskim. Wprowadziły one taką formę organizacyjną — jaką są koła terenowe. (Łódź — w Tomaszowie Mazowieckim, Toruń w Kcyni, Olsztyn w Nowym Mieście Lubawskim). W Oddziałach tych istnieje znaczna współpraca z Domami Kultury, odpowiednimi władzami WRN i MRN, a także z Władzami Szkolnymi. Od-

łała również Komisja Inwentaryzacyjna w składzie: mgr J. Majchrzak, Anna Wirpsza, Danuta Tyszkowska, Cecylia Strzelczyk; Władysław Kręcihwoś. Została również powołana Komisja Biblioteczno Archiwalna.

Towarzystwo posiada swoją centralę we Wrocławiu przy ul. Nanke 4. Towarzystwo posiada 804 członków wpisanych do specjalnej książki (po skreśleniu członków zmarłych i niepłacących składek). Posiadają oni legitymację Towarzystwa i działają w ramach organizacyjnych Oddziałów PTL.

Porównując niniejsze sprawozdanie z planem przedstawionym na początku 1961 r. należy stwierdzić, że zasadniczo plan został zrealizowany w znacznym stopniu (wydawniczy naukowo-badawczy). Największym osiągnięciem Towarzystwa jest wydanie 269,6 arkuszy wydawniczych. Do osiągnięć natury organizacyjnej należy ogromny zryw nowowybranego Zarządu Głównego PTL w zakresie organizacji prac Towarzystwa, zgodnie z założeniami Statutu PTL.

O. G.

R Ó Ż N E

JAN KUBARY

A CONTRIBUTION TO THE STUDY OF THE ANCHORITE ISLANDS

(on the Pacific Ocean)

Summary

On the basis of explorations which the author carried out in the Archipelago of the Carolini Islands in 1871—1875 he has presented the life of the inhabitants of above islands which were discovered by Bougainville in 1768.

Jan Kubary begins his work with a characteristic of the flora and fauna of the islands and then proceeds with an anthropological examination of the inhabitants who, he believes, are of Melanesian race. According to him their anatomical build is much inferior than in the South Polynesians, both as to the development of their limbs and the general dimensions.

After a thorough description of the anthropological features the author quotes the characteristic customs of the population, i.e. the numerical system and the vocabulary of the inhabitants of the Anchorite and Samoa Islands. That part of Kubary's work with the annexed paradigms of the grammatical forms of the natives has very great value even now. The author gives further a fairly detailed survey of the social organization on the islands; he speaks of architecture, arms, forms of religious life and of social culture problems. A great deal of his attention is devoted to the question of youth education (initiation, taboo, good care of the hair). To the problems of material culture belong also the descriptions of the Agomesian boats. A detailed survey of all sorts of tools and arms, as well as of methods to make clothing and prepare food, comes at the end.

This ethnographic work (unpublished up to now) is a valuable contribution to the study of the Pacific Ocean primitive tribes and of their culture.